

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklikler yapılmasına ve ilgili bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve C. Senatosu İçel Üyesi Cavit Tefvik Okyayuz ve 6 arkadaşının, İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa bâzı maddeler eklenmesine, bu kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddeleriyle bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/399, 2/340)

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklikler yapılmasına ve ilgili bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun tasarısı (1/399)

T. C.

Başbakanlık

5 . 2 . 1963

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 1748/472

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 26 . 1 . 1963 tarihinde kararlaştırılan, «İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklikler yapılmasına ve ilgili bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü

Başbakan

GEREKÇE

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki 298 sayılı Kanunun birinci maddesinde diğer seçimler meyanında il genel meclisleri seçimi de derpiş edilmiş olduğundan adı geçen kanunda kabul edilmiş olan esaslar dairesinde ve Anayasanın ışığı altında il genel meclisi üyeleri seçimini düzenliyen işbu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Ek birinci maddede, Anayasanın 116 ve 55 nci maddelerinde vaz'edilen esaslar nazarı dikkate alınarak il genel meclisi üyeleri seçiminin tek dereceli, genel, eşit ve gizli oyla yapılacağı esası kabul edilmiştir.

Milletvekili seçiminde kabul edilmiş bulunan nispi temsil usulü seçmen oylarını daha iyi kıymetlendirdiği ve muhtelif siyasi partilerin bir meclise temsil edilmelerine imkân verdiği nazarı itibara alınarak il genel meclisi seçimlerinde de bu usulün uygulanması uygun görülmüştür.

Ek 2 ve 3 nci maddelerde, seçim çevresinin ilçe olduğu ve seçimin diğer mahallî idare seçimlerinde kabul edildiği gibi Eylül ayının 3 nci pazarına rasihyan günde yapılacağı, il genel meclisinin dönem sonundan önce her hangi bir sebeple boşalması veya meclis üye sayısının yedeklerin de getirilmesinden sonra meclis üye tanısayısının yarısına düşmesi halinde yeniden seçim yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Ek 4 neü maddede, seçilme yeterliğine sahip her vatandaşın il genel meclisi üyeliğine adaylığını koyabileceği ve siyasi partilerin de aday gösterebilecekleri, adaylığa ait itirazların nasıl yapılacağı, adayların ilânı hususları tesbit olunmuştur.

Ek 5 nci maddede, 25 Mayıs 1961 tarihli ve 306 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun siyasi partilerin aday listeleri hakkındaki 14, siyasi partilerin adaylarını tesbit etmelerine dair 15, adaylıklarını koymayacaklara mütedair 16, memurların adaylığı konusundaki 17, ordu mensuplarının adaylığına taallük eden 18 ve bir kimsenin birden fazla seçim çevresinde aday olamayacağını gösteren 20 nci maddelerinin il genel meclisi üyeleri seçiminde de aynen uygulanacağı kabul edilmiştir.

Ek 6 nci maddede, il genel meclisi üye seçimlerinde siyasi partiler ile bağımsız adaylar için kullanılacak oy puslalarına dair esaslar tesbit edilmiştir.

Ek 7 ve 8 nci maddelerde, hesaba katılan ve katılmıyan oy puslalarına ve ilçe seçim kurulu tutanaklarına dair hükümler konulmuştur.

Ek 9 neu maddede, il genel meclisi üyeliğine seçilenlerin nasıl tesbit olunacağını gösteren esaslar belirtilmiştir.

Ek 10 neu maddesinde de seçimin veya tutanağın iptaline dair 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda kabul edilen esaslara mütenazır hükümler konulmuştur.

Ek 11, 12 ve 13 neü maddelerde seçim delillerinin saklanması, Yüksek Seçim Kuruluca il genel meclisi üyeleri seçimi genel neticelerinin ilân edileceğine, Devlet İstatistik Enstitüsünce seçim sonuçlarının bir yıl içinde yayınlanacağına dair esaslar tesbit edilmiştir.

Ek 14 neü maddede de bu kanunda özel hüküm bulunmıyan hallerde 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki kanun hükümlerinin tatbik edileceği kabul edilmiştir.

İkinci madde ile İdarei Umumiye Vilâyat Kanununun değişik 103 neü maddesi değiştirilmek suretiyle her ilçenin seçeceği il genel meclisi üye miktarı yeniden tesbit edilmiştir. Ayrıca, her ilçenin seçeceği üye adedinin tesbit ve ilânı ilçe seçim kurullarına bırakılmak suretiyle seçim sistemimize uygun hale getirilmiştir. Üye adedinin tesbitinde de son nüfus sayımının esas alınacağına dair maddeye hüküm konulmuştur.

105 nci madde değiştirilerek il genel meclisi üyeliğine seçileceklerde bulunması lâzımgelen şart ve nitelikler yeniden tesbit edilmiştir. Bu suretle gerek milletvekili gerekse belediye meclisine üye seçilme şart ve niteliklerinde birlik sağlanmıştır.

106 nci maddede, il genel meclisi üyeliği ile birleşemiyen görev ve hizmetler tesbit edilmiştir.

İdarei Umumiye Vilâyat Kanununun 125 nci maddesindeki il genel meclislerinin feshini Bakanlar Kurulu kararına bırakan hükmü Anayasanın 116/3 neü maddesine aykırı olduğu tesbit edildiğinden maddede değişiklik yapılarak feshe karar verme yetkisi en yüksek idari kaza mercii Danıştaya bırakılmıştır.

3 neü madde ile Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki 298 sayılı Kanunla tek seçmen kütüğü esası kabul edilmiş olduğundan il genel meclisi üyeleri seçiminde de tek kütük tanzimine imkân vermek maksadiyle seçmen olabilme şartlarını tesbit eden İdarei Umumiye Vilâyat Kanununun 104 neü maddesi ile il genel meclisi seçimleriyle ilgili bulunan 6438, 7364 sayılı kanunlar, 5670 sayılı Kanunun 2 nci maddesi hariç diğer hükümleri, 6423 sayılı Kanunun 1, 2 ve 3 neü maddeleri hariç diğer hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Cavit Tevfik Okyayuz ve 6 arkadaşının, İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa bâzı maddeler eklenmesine, bu kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddeleriyle bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun teklifi (2/340)

27 . 10 . 1962

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa bâzı maddeler eklenmesine, bu kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddeleriyle bâzı kanunların kaldırılmasına dair hazırladığımız kanun teklifini, gerekçesiyle birlikte takdim ediyoruz.

Gereğine delâletlerinizi saygılarımızla arz ve rica ederiz.

İçel Senatörü
Cavit Tevfik Okyayuz

İzmir Milletvekili
Şükrü Akkan

Çorum Milletvekili
İhsan Tombuş

Manisa Milletvekili
Hilmi Okçu

Konya Milletvekili
Ahmet Gürkan

Rize Milletvekili
Cevat Yalçın

Muğla Milletvekili
Haldun Menteşeoğlu

GEREKÇE

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki 298 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde diğer seçimler meyanında il genel meclisleri seçimleri de derpiş edilmiş olduğundan adı geçen kanunun vaz'ettiği esaslar dairesinde ve Anayasanın ışığı altında il genel meclisi seçimlerini düzenliyen işbu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

İl genel meclisi seçimlerinde, seçim çevresi ilçelerdir.

Bu duruma göre il genel meclisi seçimlerinde bir nevi dar bölge esası kabul edilmiş bulunmaktadır. 103 ncü maddede de kabul edilen esaslara göre birçok ilçeler bir, pek çok ilçeler de iki üye seçeceklerdir. Hal böyle olunca nispî temsil usulünden beklenen fayda sağlanamayacağından dar bölge esasına daha uygun bulunan çoğunluk usulü eskiden olduğu gibi muhafaza edilmiştir.

Mahallî idare seçimlerinde seçmenler siyasi partiler kadar adayların da şahısları üzerinde titizlikle durduklarından seçmenlere oy vermede tam bir serbestlik sağlamak amacıyla bu seçimlerde karma liste yapmak ve basılı oy puslalarında silme ve yerine başka aday yazma hakkı tanınmıştır.

İkinci madde ile İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun 103 ncü maddesi değiştirilerek her ilçenin seçeceği il genel meclis üye miktarı yeniden tesbit edilmiştir. Ve ayrıca her ilçenin seçeceği üye adedinin tesbit ve ilânını ilçe seçim kurullarına bırakılmak suretiyle seçim sistemimize uygun şekle getirilmiştir. Üye adedinin tesbitinde de son nüfus sayımının esas alınacağına dair maddeye hüküm konmuştur. 3 ncü maddede de il genel meclislerine üye seçileceklerde bulunması lâzımgelelen şart ve nitelikler yeniden tesbit edilmiştir. Bu suretle gerek milletvekili gerekse belediye meclisine üye seçilme şart ve niteliklerinde birlik sağlanmıştır.

4 ncü maddede de il genel meclisi üyeliği ile birleşemiyen görev ve hizmetler tesbit edilmiştir.

5 nci maddede de İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun 125 nci maddesindeki il genel meclisinin feshini Bakanlar Kurulu kararına bırakan hüküm Anayasanın 116/3 ncü maddesine aykırı olduğu tesbit olunduğundan maddede değişiklik yapılarak feshe karar verme yetkisi en yüksek idari kaza mercii Danıştaya bırakılmıştır.

C. SENATOSU İÇEL ÜYESİ C. OKYAYUZ VE 6 ARKADAŞININ TEKLİFİ

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa bâzı maddeler eklenmesine, bu Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddeleriyle bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun teklifi

MADDE 1. — 13 Mart 1329 tarihli İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

EK MADDE 1. — İl genel meclisi üyeleri seçimi tek derecelidir. Çoğunluk usulüne göre, genel, eşit ve gizli oyla bütün yurttan aynı günde yapılır.

EK MADDE 2. — İl genel meclisi üyeleri seçiminde her ilçe bir seçim çevresidir.

EK MADDE 3. — İl genel meclisi üyeleri seçimi her dört yılda bir yapılır.

Her seçim döneminin son toplantı yılının Temmuz ayının 15 nci günü seçimin başlangıç tarihidir ve Ekim ayının üçüncü Pazar günü oy verilir.

İl genel meclisinin dönem sonundan önce her hangi bir sebeple inhilâli veya meclis üye sayısının yedeklerin de getirilmesinden sonra meclis üye tam sayısının yarısına düşmesi hallerinde il genel meclisi başkanı durumu derhal ilgili ilçe seçim kurulu başkanlıklarına bildirmeye mecburdur.

Bu bildiri üzerine ilçe seçim kurulu başkanlığınca keyfiyet 48 saat içinde ilân edilir.

İlân tarihinden sonra gelen 60 ncı günü takibeden ilk Pazar günü oy verilir.

EK MADDE 4. — Seçilme yeterliğine sahip her vatandaş il genel meclisi üyeliğine adaylığını koyabilir.

Siyasi partilerin aynı niteliği haiz bulunmak ve o çevrenin seçebileceği üye sayısı kadar asıl ve bir o kadar da yedek olmak üzere aday gösterebilirler. Asıl ve yedek adaylar hiçbir suretle yer değiştiremezler.

Adaylık için oy verme gününden önceki 30 ncü gün saat 17 ye kadar müracaat edilir.

Bu müracaat ilçe seçim kurulu başkanlığına adaylık için aranan şart ve nitelikleri haiz bulunduğunu belirten bir yazı ile yapılır. Bu takdirde sözü geçen kurul başkanı müracaatın alındığına dair adaya ve siyasi partiye bir belge vererek müracaatı ilçenin özelliğine göre baki en iyi eşkilde duyabileceği tarzda ilân eder.

İlçe seçim kurulları adaylar hakkında yaptıkları inceleme sonunda şartlarda veya niteliklerde bir eksiklik veya aykırılık gördükleri takdirde durumu en çok iki gün içinde müracaat sahiplerine duyururlar.

Adayların geçici olarak ilânından itibaren iki gün içinde ilçe seçim kurullarınca itiraz edebilirler; itirazlar ilçe seçim kurullarınca en geç oy verme gününden önceki 25 nci günü akşamına kadar karara bağlanır.

İlgililer kararlara karşı 2 gün içinde il seçim kuruluna itiraz edebilirler.

İl seçim kurulu 3 gün içinde ve en geç kesin aday listesinin ilân gününe kadar bu itirazları karara bağlarlar.

Aday kesinleştikten sonra ilçe seçim kurulları bütün adayları oy verme gününden önceki 20 ncü gün yukardaki şekilde ilân ederler.

Adayların ilânından sonra adaylıktan istifa seçim sonuna kadar nazarı itibara alınmaz. Ancak bu gibiler seçilmiş bulunursa istifaları hüküm ifade eder. Ve yerlerine kendilerinden sonra gelenler seçilmiş sayılırlar.

Ölüm halinde dahi aynı şekilde hareket edilir.

EK MADDE 5. — Milletvekili seçimi hakkındaki 306 sayılı Kanunun 14, 16, 18 ve 20 nci maddeleri il genel meclisi üyeleri seçiminde de aynen uygulanır.

EK MADDE 6. — Seçmenler asıl ve yedek olmak şartıyla dilediği adayların adlarını yazarak oy puslası doldurmakta serbest olduğu gibi basılı oy puslalarında yazılı isimlerden dilediğini söylebilir ve yerlerine başka adayların isimlerini yazabilir.

EK MADDE 7. — Belli aday sayısından daha az sayıda ad yazılı olan puslalar olduğu gibi kabul edilir. Kurulca okunamıyan adlar hesaba katılmaz.

Aynı ad birkaç defa yazılmış ise tek oy sayılır.

Puslada seçilecek aday sayısından fazla ad bulunduğu takdirde sondan başlayarak fazla adlar hesaba katılmaz.

EK MADDE 8. — İlçe seçim kurullarınca seçim tutanakları birleştirildikten sonra en çok oy alanlardan meclis üye tam sayısı kadarı asıl üyeliğe ve ondan sonra gelenlerden yine meclis üye tam sayısı kadarı da yedek üyeliğe seçilmiş sayılır. Bunlardan eşit oy kazananlar bulunursa kur'a çekilerek adı önce çıkanlar sırada öne alınır. Kazanan adaylara gecikmeksizin tutanakları verilir ve derhal ilân edilir.

Asıl ve yedek üye olarak kazananların bir listesi ilçe seçim kurullarınca ilândan sonra ayrıca il genel meclisi başkanlığına verilir.

EK MADDE 9. — İl genel meclisi tutanaklarına yapılan itiraz oyların dökümüne, sayımına ilişkin olduğu ve yeniden yapılan döküm, sayım ve hesap sonucunda tutanağın iptaline karar verildiği takdirde; yeniden yapılacak döküm, sayım ve hesap sonucuna göre seçilmiş oldukları anlaşılanlara il seçim kurulu tarafından tutanakları verilir.

Bir seçim çevresinde yapılan seçimin, seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verildiği takdirde o seçim çevresinde yeniden seçim yapılır.

İl seçim kurulu seçimin iptaline dair kararla birlikte o çevrede seçimin yapılacağını derhal ilân eder.

Bu ilândan sonra gelen 60 ncı günü takibeden ilk Pazar günü oy verme günüdür.

Yukardaki fıkralar dışında meclis üyelerinden bir veya birkaçının tutanaklarının iptaline karar verildiği takdirde tutanakları iptal olunan meclis üyeleri yerine en fazla oy almış olanlara tutanak verilir.

EK MADDE 10. — Seçim delillerinin saklanması, Milletvekili Seçimi Kanununun 37 nci maddesi uyarınca yapılır.

EK MADDE 11. — Yüksek Seçim Kurulu, ilçe seçim kurulları tarafından yollanan belgelere dayanarak seçimin genel sonuçlarını ayrıca ilân eder.

EK MADDE 12. — İstatistik Genel Müdürlüğü ilçe seçim kurulları tarafından kendisine verilecek belgelere dayanarak ilçeler itibariyle sandık tutanaklarındaki mevcut malûmatı en geç seçimi takibeden 12 ay içinde yayınlar.

EK MADDE 13. — Bu kenunda özel bir hüküm bulunmayan hallerde «Seçimin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri» hakkındaki Kanunun bu kanuna aykırı olmıyan hükümleri uygulanır.

MADDE 2. — 13 Mart 1829 tarihli İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun değişik 108 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 103. — Her ilde bir İl Genel Meclisi bulunur.

İl Genel meclisleri üyeleri ilçeler adına seçilir.

Son nüfus sayımına göre; nüfusu:

25 000 e kadar olan ilçelerden 1

25 001 den 40 000 e kadar olan ilçelerden 2

40 001 den 55 000 e kadar olan ilçelerden 3

55 001 den 70 000 e kadar olan ilçelerden 4

üye seçilir.

Bundan sonra her 25 000 nüfus için bir üye eklenir.

Her ilçeden İl Genel Meclisine seçilecek üye miktarı İlçe Seçim Kurulunca tesbit edilerek seçimin başlangıç tarihinden veya yeniden seçim yapılacağına dair ilândan sonraki 7 gün içinde ilân edilir.

MADDE 3. — 13 Mart 1329 tarihli İdarei Umumiye Vilâyat Kanununun 105 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 105. — İl Genel Meclisine Üye seçilebilmek için:

1. Türk Vatandaşı olmak,
2. Seçim başlangıcından önce en az altı aydanberi il dahilinde ikâmet etmek,
3. 25 Yaşını ikmâl etmiş olmak,
4. Türkçe okuyup yazma bilmek,
5. Kısıtlı, kamu hizmetlerinden yasaklı, izinsiz olarak yabancı devlet hizmetlerinde bulunmamak,
6. Ağır hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı kesin olarak hüküm giymemek,
7. Taksirli suçlar haric olmak üzere beş yıldan fazla ağır hapis cezasıyla mahkûm olmamak,
8. Zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanmak, dolanlı iflâs gibi yüz kızartıcı suçlardan biriyle kesin olarak hüküm giymiş olmamak,
9. Muvazzaf askerlik hizmetini yapmak veya yapmış sayılmak,
10. İl dahilinde Özel İdareye ait iş için Özel İdare ile mukavele akdetmiş veya taahhüt altına girmiş veya bu gibi şahısların ortağı veya bu cihetlerden borçlu bulunmamak lâzımdır. 6,7 ve 8 nci bentlerde belirtilenler affedilmiş olsalar dahi İl Genel Meclisine Üye seçilemezler.

MADDE 4. — 13 Mart 1329 tarihli İdarei Umumiye Vilâyat Kanununun 106 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 106. — Cumhuriyet Senatosu Üyeliği, Milletvekilliği, Belediye Başkanlığı ile il genel meclisi üyeliği bir şahıs uhdesinde birleşemez. Bu nitelikleri haiz kimse il genel meclisine üye seçildiği ve il genel meclisi seçimi sonucunun kendisine tebliği tarihinden itibaren üç gün içinde tercih hakkını kullanmadığı takdirde il genel meclisi üyeliğini reddetmiş sayılır. Keza il genel meclisinde üye iken Cumhuriyet Senatosu üyeliğine, milletvekilliğine veya Belediye Başkanlığına seçilmiş kimse seçim neticesinin tebliğinden itibaren üç gün içinde tercih hakkını kullanmazsa il genel meclisi üyeliğinden istifa etmiş sayılır.

MADDE 5. — 13 Mart 1329 tarihli İdarei Umumiye Vilâyat Kanununun 125 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 125. — İl genel meclisi :

1. Kanunen muayyen olan olağan veya olağanüstü toplantılar haricinde toplanırsa,
  2. Kanunen muayyen olan yerden başka bir yerde toplanırsa,
  3. Kanunen kendisine verilen görevleri müddeti içinde yapmaktan çekinir ve bu hal ile genel meclisine ait işleri sekteye veya gecikmeye uğratırsa,
  4. Siyasi meseleleri müzakere eder veya siya si temennilerde bulunursa,
- Vali, durumu gerekçesiyle birlikte derhal İçişleri Bakanlığına bildirmeye mecburdur. İçişleri Bakanlığının bildirisi üzerine Danıştay'ın kararıyle fesholunur ve bu gibi yerlerde yeniden seçim yapılır.

Yeni meclis eski meclisin geri kalan süresini tamamlar.

Vali tarafından gösterilen lüzum üzerine, İçişleri Bakanlığınca genel meclis toplantıları, Danıştaya karar verilinceye kadar talik olunabilir.

MADDE 6. — İdarei Umumiye Vilâyat Kanununun 104 ncü maddesi ile 5670 sayılı Kanun 2 nci maddesi hariç diğer hükümleri, 6423 sayılı Kanunun 1, 2 ve 3 ncü maddeleri hariç diğer hükümleri, 6438 ve 7364 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkındaki Kanunun 14 ncü maddesinin birinci fıkrasında filigranlı zarf ve kâğıt imaline, zarf ve kâğıtların özelliklerine dair olan hükmün 1963 yılı içinde yapılacak il genel meclisi üyeleri seçimlerinde uygulanıp uygulanmaması Yüksek Seçim Kurulu kararına bağlıdır.

GEÇİCİ MADDE 2. — İl genel meclisi seçimleri bu kanunun neşri tarihinden sonra gelecek ikinci ayın son Pazar günü yapılacaktır.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu seçimlerde son T. B. M. M. seçimlerinde kullanılan seçmen kütükleri kullanılır.

MADDE 7. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

İçişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

Esas No. 1/399, 2/340

Karar No. 28

17 . 2 . 1963

Yüksek Başkanlığa

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklikler yapılmasına ve ilgili bazı kanunların kaldırılmasına dair olan kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Cavit Tefvik Okyayuz ve altı arkadaşının, aynı mahiyetteki kanun teklifi; teklif sahibi ve ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü :

Aynı mahiyette olan tasarı ve teklifin, tevhide görüşülmesine ve tasarının müzakereye esas alınmasına karar verildikten sonra, tümü üzerinde cereyan eden uzun müzakereler neticesinde, seçim sistemi aşağıda izah edilen esaslar dairesinde halledilip maddelere geçildi;

Metindeki ek, tadil ve ilgalar ifade bakımından kifayetli görülmediğinden, kanun başlığı tadilen; mevzuun ruhunu teşkil eden, ek birinci madde ise;

Demokrasi, halkın, itimat ettiği, sevdiği ve bu sebeple yetki verdiği kimseler tarafından idare olunmasıdır. Siyasi partiler, programları ve teşkilâtları ile halka bu yolda yardımcı olurlar. İl Genel Meclisi seçimlerinde her ilçe bir seçim çevresi olduğundan bölge dardır. Seçmen, adayları bütün hususiyetleri ile tanır. Liste usulüne tabi olmayan, istediğini yazmak ve çizmek hakkı bulunan çoğunluk sistemine dayanan bir seçim usulü, seçmene dilediği adayları seçerek mahallî hizmetlerin tedvirini güvendiği kimselere vermek imkânını bahşetmesi bakımından demokratik prensiplere daha uygun bulunmuştur.

Bölgenin darlığı ve hizmetlerin mahallî oluşu yüzünden temsilde, siyasi partilerden çok, sevilen ve güvenilen şahısların seçilebilme imkânı halk idaresi ve memleket menfaatleri bakımından uygun mütalâa edilerek tasarının ek birinci maddesindeki nispi seçim usulü karma listeye imkân verecek tarzda çoğunluk usulüne çevrilmiş ve bu sebeplerle de tasarının ek birinci maddesi yerine teklifin ek birinci maddesinin kabulü uygun görülmüştür.

Birinci madde ile kabul edilen çoğunluk sistemine uydurmak maksadiyle ek 4, 5, 6, 7, 9 ve 10 ncü maddeler tadilen, seçimlerin bir an evvel yapılmasını temin gayesiyle de geçici 2 ncü madde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Ek 2, 3, 8, 11, 12, 13 ve 14 nci maddeler ile geçici birinci madde ve tasarının 2 nci maddesiyle değiştirilmek istenen maddeler ile 3, 4 ve 5 nci maddeler tasarı metninde olduğu gibi bırakılmış ve yapılan bu değişikliklerle tasarı kabul edilmiş ve mevzuun ehemmiyeti nazarı itibara alınarak tasarının öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temenniye şâyan görülmüştür.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu Başkanı yerine Sözcü

Edirne
İ. Ertem

Antalya
Ö. Eken

Aydın
M. Gedik

Giresun
N. Erkmen

İstanbul
Z. Altınoğlu

Kırklareli
M. A. Eriş

Kütahya
S. Sarpaşar

Urfa
K. Eroğan

Van
Ş. Kösereisioğlu

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

26 . 6 . 1963

Esas No: 1/339, 2/340

Karar No: 101

Yüksek Başkanlığa

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklikler yapılmasına ve ilgili bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Cavit Tevfik Okyayuz ile altı arkadaşının İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa bâzı maddeler eklenmesine, bu kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddeleriyle bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun teklifi, Hükümet temsilcileri ve teklif sahipleri hazır olduğu halde tevhidten tetkik ve müzakere edildi :

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki 26 . 4 . 1961 tarih ve 298 sayılı Kanunun umumi hükümlerine mütenazır olarak sevk edilen tasarının umumi prensipleri üzerinde ve bilhassa il genel meclisi seçimlerinin tek dereceli ve çoğunluk usulüne göre yapılmasını derpiş eden İçişleri Komisyonu tarafından yapılan tadilât komisyonumuzca muhik ve isabetli görülmemiştir. Demokratik rejimin bütün müesseseleriyle yaşaması ve geniş halk kütlelerine inikâsı ve müesseselerin ve geniş siyasi kanaat ve düşüncelerin meclislerde hakiki mânasıyle temsil edilmesini sağlıyan nispî temsili il genel meclisi seçimlerinde bâzı mülâhazalarla terk edilmesi yerinde görülememiştir. Nispî temsil demokratik rejimin temel müesseselerinden başlıcasıdır. Seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkındaki Kanun, Milletvekili Seçimi Kanunu gibi asıl kanunların bu esasa göre tanzim edilmesi ve vatandaşın iradesini bütün şümülüyle bu esaslar daire-sinde kullanmasının millî iradenin hakiki mânada tecellisine müessir olduğu hususu izahtan vâ-restedir.

Bu sebeplerle komisyonumuz tasarıda derpiş olunan ve nispî temsil esasına müstenit prensipleri esas olarak kabul etmiş ve müzakereleri bu zaviyeden yaparak neticeye vâsıl olmuştur.

Maddeler

Başlık: Gerek tasarı ve gerekse İçişleri Komisyonunca kabul edilen kanun başlığı hukuk tekniğine ve anlamına uygun ve muhtevanın en kısa bir şekilde ifade edilmesini temin maksadiyle de-

ğıştirilerek «İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değışiklikler yapılmasına dair kanun tasarısı» şeklinde kabul edilmiştir. Tasarının 1 neı maddesiyle ek 1, 2 ve 3 neü maddeleri aynen kabul edilmiştir. Tasarının ek dördüncü maddesine 1 neı ve 2 neı fıkralarda İçişleri Komisyonunca yapılan değışiklik esas itibariyle kabul edilerek bu fıkralar komisyonumuzca redaksiyona tabi tutulmuş ve «Ek madde 4. — Seçilme yeterliğine sahip her vatandaş il genel meclisi üyeliğine adaylığını koyabilir. (2 neı fıkra) Partilerin; merkez ilçede il idare kurulları, diğır ilçelerde ilçe idare kurulları aynı niteliğe haiz bulunmak şartıyla o çevrenin çıkaracağı üye sayısı kadar il genel meclisi üyeliğı için aday gösterilebilirler.» şeklinde kabul edilmiştir. Bu maddeye mütaallik diğır fıkralar tasarıdaki olduğu şekilde kabul edilmiştir.

Ek madde 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ve madde 2, 103, 105, 106, 125, madde 3, geçici madde 1, 2 tasarıda olduğu şekilde aynen kabul edilmiş ve seçim tarihi Ekim ayının ikinci Pazarı olarak tesbit edilmiştir. Yürürlük maddeleri de tasarıda olduğu şekilde aynen kabul edilmiştir.

Genel kurulun tasvibine arz edilmek üzere, Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı Denizli <i>Hüdaî Oral</i>	Başkanvekili Erzurum Söz hakkım mahfuzdur <i>Nihat Diler</i>	Sözeü Giresun <i>Ali Cüceoğlu</i>	Kâtip İzmir <i>Mustafa Uyar</i>
Adıyaman Arif Atalay İmzada bulunamadı	Artvin <i>S. Eminağaoğlu</i>	Çanakkale <i>Burhan Arat</i>	Çorum A. Güler İmzada bulunamadı
Elâzığ Bâzı maddelerine muhalifim. Söz hakkım mahfuzdur <i>Naci Güray</i>	İçel Söz hakkım mahfuzdur <i>C. Kılıç</i>	İstanbul <i>S. Vardarlı</i>	Kars Söz hakkım mahfuzdur <i>Lâtif Aküzüm</i>
Maras <i>H. Fehmi Evliya</i>	Siirt C. Aydın İmzada bulunamadı	Kayseri Bâzı maddelere muhalifim, söz hakkım mahfuzdur <i>Abdülhalim Aras</i>	

İTÜKÜMETİN TEKLİFİ

İdareî Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklikler yapılmasına ve ilgili bâzı kanunların kaldırılmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 13 Mart 1329 tarihli İdareî Umumiyei Vilâyat Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 1. — İl genel meclisi üyeleri seçimi tek derecelidir. nispi temsil usulüne göre, genel, eşit ve gizli oyla bütün yurttan aynı günde yapılır.

EK MADDE 2. — İl genel meclisi üyeleri seçimlerinde her ilçe bir seçim çevresidir.

EK MADDE 3. — İl genel meclisi üyeleri seçimi her dört yılda bir yapılır.

Her seçim döneminin son toplantı yılının Temmuz ayının 15 inci günü seçimin başlangıç tarihidir. Aynı yıl Eylül ayının 3 üncü Pazartesi gününe rastlayan gün oy verilir.

İl genel meclisinin dönem sonundan önce herhangi bir sebeple boşalması veya meclis üye sayısının yedeklerin de getirilmesinden sonra meclis üye tam sayısının yarısına düşmesi hallerinde il genel meclisi başkanı durumu derhal ilçe seçim kurulu başkanlıklarına bildirmeye mecburdur.

Bu bildiri üzerine ilçe seçim kurulu başkanlığınca keyfiyet 48 saat içinde ilân edilir.

İlân tarihinden sonra gelen 60 ıncı günü takibeden ilk Pazar günü oy verilir.

EK MADDE 4. — Seçilme yeterliğine sahip her vatandaş il genel meclisi üyeliğine adaylığını koyabilir.

Siyasi partilerin; merkez ilçede il idare kurulu başkanları diğer ilçelerde ilçe idare kurulları başkanları aynı niteliği haiz bulunmak şartıyla o çevrenin çıkaracağı üye sayısı kadar il genel meclisi üyeliği için aday gösterebilirler.

Her hangi bir sebeple eksik aday göstermiş bulunan siyasi partilerin aday göstermek yetkisini haiz bulunan organlarına, ilçe seçim kurulu tarafından eksiklerin derhal tamamlanması lüzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilâtı bu tebliğden itibaren iki gün içinde eksik kalan adaylıkları doldurur. Aksi takdirde o siyasi parti bu seçim çevresinde seçime katılma hakkını kaybeder. Adaylık için oy verme gününden önceki 30 uncu gün saat 17 ye kadar müracaat edilir.

Bu müracaat ilçe seçim kurulu başkanlığına adaylık için aranan şart ve nitelikleri haiz bulunduğunu belirten bir yazı ile yapılır. Bu takdirde sözü geçen kurul başkanı müracaatın alındığına dair adaya veya siyasi partiye bir belge vererek müracaatları beldenin özelliğine göre halkın en iyi şekilde duyabileceği tarzda geçici olarak ilân ederler.

İlçe seçim kurulları adaylar hakkında yaptıkları inceleme sonunda şartlarda veya niteliklerde bir eksiklik veya aykırılık gördükleri takdirde durumu en çok iki gün içinde müracaat sahiplerine ve siyasi partilere duyururlar.

Adaylıkların geçici olarak ilânından itibaren iki gün içinde ilçe seçim kuruluna itiraz edilebilir. İtirazlar ilçe seçim kurullarınca en geç oy verme gününden önceki 25 nci günü akşamına kadar karara bağlanır.

İlgililer, kararlara karşı iki gün içinde il seçim kuruluna itiraz edebilirler. İl seçim kurulu üç gün içinde ve en geç kesin aday listesinin ilân gününe kadar bu itirazları kesin olarak karara bağlarlar.

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa bâzı maddeler eklenmesine, bu kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddeleriyle bâzı kanunların kaldırılmasına dair Kanun

MADDE 1. — 13 Mart 1329 tarihli İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

EK MADDE 1. — İl genel meclisi üyeleri seçimi tek derecelidir. Çoğunluk usulüne göre, genel, eşit ve gizli oyla bütün yurttaki aynı günde yapılır.

EK MADDE 2. — Tasarının ek 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 3. — Tasarının ek 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 4. — Seçilme yeterliğine sahip her vatandaş il genel meclisi üyeliğine adaylığını koyabilir.

Partilerin; merkez ilçede il idare kurulları diğer ilçelerde ilçe idare kurulları aynı niteliği haiz bulunmak şartıyla o çevrenin çıkaracağı asil üye sayısı kadar il genel meclisi üyeliği için aday gösterebilirler.

Her hangi bir sebeple eksik aday göstermiş bulunan siyasi partilerin aday göstermek yetkisini haiz bulunan organlarına, ilçe seçim kurulu tarafından eksiklerin derhal tamamlanması bildirilir.

İlgili parti teşkilâtı bu tebliğden itibaren arzu ederse iki gün içinde eksik kalan adaylıkları doldurur. Adaylık için oy verme gününden önceki 30 ncü gün saat 17 ye kadar müracaat edilir.

Bu müracaat ilçe seçim kurulu başkanlığına adaylık için aranan şart ve nitelikleri haiz bulunduğunu belirten bir yazı ile yapılır. Bu takdirde sözü geçen kurul başkanı müracaatin alındığına dair adaya veya siyasi partiye bir belge vererek müracaatleri beldenin özelliğine göre

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İdarei Umumiye Vilâyet Kanununda değişiklikler yapılmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 1. — Tasarının ek 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 2. — Tasarının ek 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 3. — Tasarının ek 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 4. — Seçimle yeterliğine sahip her vatandaş il genel meclisi üyeliğine adaylığını koyabilir.

Partilerin, merkez ilçede il idare kurulları diğer ilçelerde ilçe idare kurulları aynı niteliğe haiz bulunmak şartıyla o çevrenin çıkaracağı üye sayısı kadar il genel meclisi üyeliği için aday gösterebilirler.

Herhangi bir sebeple eksik aday göstermiş bulunan siyasi partilerin aday göstermek yetkisini haiz bulunan organlarına, ilçe seçim kurulu tarafından eksiklerin derhal tamamlanması lüzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilâtı bu tebliğden itibaren iki gün içinde eksik kalan adaylıkları doldurur. Aksi takdirde o siyasi parti bu seçim çevresinde seçime katılma hakkını kaybeder. Adaylık için oy verme gününden önceki otuzuncu gün saat 17 ye kadar müracaat edilir.

Bu müracaat ilçe seçim kurulu başkanlığına adaylık için aranan şart ve nitelikleri haiz bulunduğunu belirten bir yazı ile yapılır. Bu takdirde sözü geçen kurul başkanı müracaatin alındığına dair adaya veya siyasi partiye bir belge vererek müracaatları beldenin özelliğine göre

Siyasi partilerin aday listelerinde, yapılan itirazlar üzerine eksiklik husule geldiği takdirde, ilçe seçim kurulunun tebliğinden itibaren iki gün içinde bu eksiklikler tamamlanır. Aksi takdirde siyasi parti o seçim çevresinde seçime katılma hakkını kaybeder.

Adaylıklar kesinleştikten sonra ilçe seçim kurulları bütün adayları oy verme gününden önceki 20 nci gün ilân ederler.

Adaylığın ilânından sonra adaylıktan istifa, seçim sonuna kadar nazarı itibara alınmaz. Ancak, bu gibiler seçilmiş bulunurlarsa istifaları hüküm ifade eder ve yerlerine kendilerinden sonra gelenler seçilmiş sayılırlar. Ölüm halinde dahi aynı şekilde hareket edilir.

EK MADDE 5. — Milletvekili Seçimi hakkındaki 25 Mayıs 1961 tarihli ve 306 sayılı Kanunun 14, 15, 16, 17, 18 ve 20 nci maddeleri bu seçimlerde de aynen uygulanır.

Ancak, 17 nci maddede zikredilen belediye başkanları ile belediye meclisi üyeleri seçilmiş bulundukları seçim çevrelerinde adaylıklarını koyabilmeleri veya aday gösterilebilmeleri için istifa zorunda değildirler.

EK MADDE 6. — İl genel meclisi üye seçiminde :

Siyasi partiler için bu kanunda yazılı usuller gereğince sıraya konulmuş olan adayların adlarını gösteren basılı oy puslaları,

Bağımsız adaylar için, yalnız bir bağımsız adayın adı basılı veya el ile yazılı oy puslası,
Kullanılır.

İçişleri Ko.

halkın en iyi şekilde duyabileceği tarzda geçici olarak ilân ederler.

İlçe seçim kurulları adaylar hakkında yaptıkları inceleme sonunda şartlarda veya niteliklerde bir eksiklik veya aykırılık gördükleri takdirde durumu en çok iki gün içinde müracaat sahiplerine ve siyasi partilere duyururlar.

Adaylıkların geçici olarak ilânından itibaren iki gün içinde ilçe seçim kuruluna itiraz edilebilir. İtirazlar ilçe seçim kurullarınca en geç oy verme gününden önceki 25 nci günü akşamına kadar karara bağlanır.

İlgililer, kararlara karşı iki gün içinde il seçim kuruluna itiraz edebilirler. İl seçim kurulu üç gün içinde ve en geç kesin aday listesinin ilân gününe kadar bu itirazları kesin olarak karara bağlarlar.

Siyasi partilerin aday listelerinde, yapılan itirazlar üzerine eksiklik husule geldiği takdirde, ilçe seçim kurulunun tebliğinden itibaren iki gün için bu eksikler tamamlanır.

Adaylıklar kesinleştikten sonra ilçe seçim kurulları bütün adayları oy verme gününden önceki 20 nci gün ilân ederler.

Adaylığın ilânından sonra adaylıktan istifa, seçim sonuna kadar nazarı itibara alınmaz. Ancak, bu gibiler seçilmiş bulunurlarsa istifaları hüküm ifade eder ve yerlerine yedeklerden sıra ile en çok oy alanlar seçilmiş sayılırlar. Ölüm halinde dahi aynı şekilde hareket edilir.

EK MADDE 5. — Milletvekili seçimi hakkındaki 25 Mayıs 1961 tarihli ve 306 sayılı Kanunun 14, 15, 16, 17, 18 ve 20 nci maddeleri bu seçimlerde de aynen uygulanır.

Ancak, 17 nci maddede zikredilen belediye başkanları ile belediye meclisi üyeleri seçilmiş bulundukları seçim çevrelerinde adaylıklarını koyabilmeleri veya aday gösterebilmeleri için istifa zorunda değildirler.

EK MADDE 6. — Oy puslalarına il genel meclisi üye tam sayısının bir katından fazla ad yazılmaz.

Seçmenler, dilediği adayların adlarını yazarak oy puslası doldurmakta serbest olduğu gibi basılı oy puslalarında yazılı isimlerden dilediği-

Adalet Ko.

halkın en iyi şekilde duyabileceği tarzda geçici olarak ilân ederler.

İlçe seçim kurulları adaylar hakkında yaptıkları inceleme sonunda şartlarda veya niteliklerde bir eksiklik veya aykırılık gördükleri takdirde durumu en çok iki gün içinde müracaat sahiplerine ve siyasi partilere duyururlar.

Adaylıkların geçici olarak ilânından itibaren iki gün içinde ilçe seçim kuruluna itiraz edilebilir. İtirazlar ilçe seçim kurulunca en geç oy verme gününden önceki 25 inci günü akşamına kadar karara bağlanır.

İlgililer, kararlara karşı 2 gün içinde seçim kuruluna itiraz edebilirler. İl seçim kurulu 3 gün içinde ve en geç kesin aday listesinin ilân gününe kadar bu itirazları kesin olarak karara bağlarlar.

Siyasi partilerin aday listelerinde yapılan itirazlar üzerine eksiklik husule geldiği takdirde, ilçe seçim kurulunun tebliğinden itibaren iki gün içinde bu eksiklikler tamamlanır. Aksi takdirde siyasi parti o seçim çevresinde seçime katılma hakkını kaybeder.

Adaylıklar kesinleştikten sonra ilçe seçim kurulları bütün adayları oy verme gününden önceki 20 nci gün ilân ederler.

Adaylığın ilânından sonra adaylıktan istifa, seçim sonuna kadar nazarı itibara alınmaz. Ancak, bu gibiler seçilmiş bulunurlarsa istifaları hüküm ifade eder ve yerlerine kendilerinden sonra gelenler seçilmiş sayılırlar. Ölüm halinde dahi aynı şekilde hareket edilir.

EK MADDE 5. — Tasarının ek 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 6. — Tasarının ek 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 7. — 1. Seçime katılmış olan siyasi partilerin adaylarından veya bu adaylarla bağımsız adaylardan veya sadece bağımsız adaylardan teşkil edilmiş her çeşit karma oy puslaları,

2. Siyasi parti adayları için, basılı oy puslalarından başka oy puslalar,

3. Üzerinde birden fazla bağımsız adayın adı bulunan oy puslaları,

Muteber sayılmaz.

Seçime katılan siyasi partilerin alâmet ve işaretlerini taşıyan basılı oy puslalarında yazılı adayların adları baskıda silinmiş veya yanlışlıkla mükerrer veya o çevre adaylarından fazla yazılmış veya seçmen tarafından tamamen veya kısmen silinerek yerlerine başka aday yazılmış veya eksik bırakılmış oy puslaları, hangi siyasi partiye aidolduğu belli olmak şartıyla eksiksiz oy puslası olarak hesaba katılır.

Bir zarftan, bir siyasi partinin oy puslalarından birden fazla çıkması halinde, bunlar tek bir pusla olarak hesaba katılır.

Aynı bağımsız aday adı bir oy puslasında birkaç defa yazılmış olsa bile o adaya bir oy verilmiş sayılır.

Ek dördüncü maddede de yazılı şartlara riayet etmemelerinden ötürü seçime katılma hakkını kaybetmiş olan siyasi partilere verilmiş bulunan oylar hesaba katılmaz.

EK MADDE 8. — İlçe seçim kurulu, sandık kurullarından gelen tutanakları birleştirir ve ilçe seçim çevresindeki;

1. Seçmen sayısını,

2. Oylarını kullanan seçmenlerin sayısını,

3. İtiraz edilmiş veya ihtilâflı görülmüş olupda, muteber sayılarak hesaba katılan oy puslaları sayısını,

4. Muteber sayılmıyan ve hesaba katılmıyan oy puslaları sayısını,

5. Muteber tutulan ve hesaba katılan oy puslaları genel toplamını,

6. Seçime katılmış olan siyasi partilerden ve bağımsız adaylardan her birinin aldığı oy miktarını gösteren muteber oy puslaları sayısını,

Tutanağa geçirir.

EK MADDE 9. — A) Siyasi partilerin ve bağımsız adayların elde ettikleri il genel meclisi üye sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır.

Seçime katılmış olan siyasi partilerin ve bağımsız adayların adları altalta ve aldıkları muteber oy sayıları da hizalarına yazılır. Bu rakamlar önce bire, sonra ikiye, sonra üçe ilâahir o çevrenin çıkaracağı asıl ve yedek üye sayısına ulaşınca kadar bölünür. Elde edilen paylar parti ayrımı yapılmaksızın en büyüktен en küçüğe doğru sıralanır. İl genel meclisi üye tam sayısı kadar asıl ve ondan sonra gelen meclis üye tam sayısı kadar yedek üyelikler, bu payların sahibi olan partilere ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre tahsis olunur.

Son kalan asıl veya yedek üyelik için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekmek suretiyle tahsis yapılır.

B) Siyasi parti adaylarından seçilenler aşağıdaki şekilde tesbit edilir.

İlçe Seçim Kuruluna verilen aday listelerindeki sıra, seçimlerde, siyasi partilerin kazandıkları il genel meclisi asıl ve yedek üyeliklerinin tesbitinde esas olur.

Bu işlemler açık olarak yapılır ve adaylarla müşahitler hazır bulunabilir.

Seçim tutanakları ilçe seçim kurulları tarafından verilir.

İlçe seçim kurulu başkanı, il genel meclisi asıl ve yedek üyeliğine seçilenleri gösteren tutanağın bir suretini, o seçim çevresinde derhal ilân ettirir, diğer bir suretini de bir hafta süre ile ilçe seçim kurulu kapısına astırır.

İçişleri Ko.

Adalet Ko.

ni silebilir ve yerlerine başka adayların isimlerini yazabilir.

EK MADDE 7. — Belli aday sayısından daha az sayıda ad yazılı olan puslalar olduğu gibi kabul edilir. Kurulca okunamıyan adlar hesaba katılmaz.

Aynı ad birkaç defa yazılmış ise tek oy sayılır.

Puslada seçilecek aday sayısından fazla ad bulunduğu takdirde sondan başlayarak fazla adlar hesaba katılmaz.

EK MADDE 8. — Tasarının ek 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 9. — İlçe seçim kurullarınca seçim tutanakları birleştirildikten sonra en çok oy alanlardan meclis üye tam sayısı kadar asıl üyeliğe ve ondan sonra gelenlerden yine meclis üye tam sayısı kadarı da yedek üyeliğe seçilmiş sayılır. Bunlardan eşit oy kazananlar bulunursa kur'a çekilerek adı önce çıkanlar sırada öne alınır. Kazanan adaylara ilçe seçim kurulu tarafından gecikmeksizin tutanakları verilir ve derhal ilân edilir.

Asıl ve yedek üye olarak kazananların bir listesi ilçe seçim kurullarınca ilândan sonra ayrıca il genel meclisi başkanlığına verilir.

EK MADDE 7. — Tasarının ek 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 8. — Tasarının ek 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 9. — Tasarının ek 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ek madde 10. — İl genel meclisi üyeleri tutanaklarına yapılan itirazlar, oyların dökümüne, sayımına veya bu oyların partiler ile bağımsız adaylara taksimine taallük ettiği ve yeniden yapılan döküm, sayım ve hesap sonucunda tutanakların iptaline karar verildiği takdirde, yeniden yapılacak döküm, sayım ve hesap sonucuna göre seçilmiş oldukları anlaşılanlara il seçim kurulu tarafından tutanakları verilir.

Bir seçim çevresinde yapılan seçimin, seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verildiği takdirde, o seçim çevresinde yeniden seçim yapılır. İl seçim kurulu seçimin iptaline dair kararı ilân ettiği gibi ayrıca kararın kesinleşmesini müteakip o çevrede seçimin yapılacağını ilân eder.

Bu ilândan sonra gelen 60 ncı günü takibeden ilk Pazar günü oy verme günüdür.

Yukardaki fıkralar dışında meclis üyelerinden bir veya bir kaçının tutanaklarının iptaline karar verildiği takdirde tutanağı iptal olunan meclis üyesi yerine mensuboldukları siyasi parti listesindeki sıraya göre belli olan sırada olanlara tutanakları verilir.

İl seçim kurulu kararlarına karşı 26 Nisan 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkındaki Kanunun 130 ncu maddesinde tesbit edilmiş olan süreler içinde Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edilebilir.

EK MADDE 11. — Seçim delillerinin saklanması, 25 Mayıs 1961 tarihli ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 37 nci maddesi uyarınca yapılır.

EK MADDE 12. — Yüksek Seçim Kurulu, ilçe seçim kurulları tarafından yollanan belgelere dayanarak seçimin genel sonuçlarını ayrıca ilân eder,

EK MADDE 13. — Devlet İstatistik Enstitüsü, ilçe seçim kurulları tarafından kendilerine verilecek belgelere dayanarak ilçeler itibariyle sandık tutanaklarındaki mevcut malûmatı en geç seçimi takibeden yıl içinde yayımlar.

EK MADDE 14. — Bu kanunda özel bir hüküm bulunmayan hallerde Seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkında 2 Mayıs 1961 tarihli ve 298 sayılı Kanunun bu kanuna aykırı olmıyan hükümleri uygulanır.

MADDE 2. — 13 Mart 1329 tarihli İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun değişik 103 ncü maddesiyle 105, 106 ve 125 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 103. — Her ilde bir il genel meclisi bulunur.

il genel meclisleri üyeleri ilçeler adına seçilir.

Son nüfus sayımına göre; nüfusu :

25 000 e kadar olan ilçelerden 1

25 001 den 40 000 e kadar olan ilçelerden 2

EK MADDE 10. — İl genel meclisi tutanaklarına yapılan itiraz oyların dökümüne, sayımına ilişkin olduğu ve yeniden yapılan döküm, sayım ve hesap sonucunda tutanağın iptaline karar verildiği takdirde; yeniden yapılacak döküm, sayım ve hesap sonucuna göre seçilmiş oldukları anlaşılanlara il seçim kurulu tarafından tutanakları verilir.

Bir seçim çevresinde yapılan seçimin, seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verildiği takdirde o seçim çevresinde yeniden seçim yapılır.

İl seçim kurulu seçimin iptaline dair kararla birlikte o çevrede seçimin yapılacağını derhal ilân eder.

Bu ilândan sonra gelen 60 ncı günü takip eden ilk Pazar günü oy verme günüdür.

Yukarıdaki fıkralar dışında meclis üyelerinden bir veya birkaçının tutanaklarının iptaline karar verildiği takdirde tutanakları iptal olunan meclis üyeleri yerine en fazla oy almış olanlara tutanak verilir.

İl seçim kurulu kararlarına karşı 26 Nisan 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkındaki Kanunun 130 ncu maddesinde tesbit edilmiş olan süreler içinde Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edilebilir.

EK MADDE 11. — Tasarının ek 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 12. — Tasarının ek 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 13. — Tasarının ek 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 14. — Tasarının ek 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

«Madde 103. — Tasarının 2 nci maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 103 ncü madde aynen kabul edilmiştir.»

EK MADDE 10. — Tasarının ek 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 11. — Tasarının ek 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 12. — Tasarının ek 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 13. — Tasarının ek 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 14. — Tasarının ek 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 103. — Tasarının 103 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

40 001 den 55 000 e kadar olan ilçelerden 3

55 001 den 70 000 e kadar olan ilçelerden 4

Üye seçilir.

Bundan sonra her 25 000 nüfus için bir üye eklenir.

Her ilçeden il genel meclisine seçilecek üye miktarı ilçe seçim kurullarınca tesbit edilerek seçimin başlangıç tarihinden veya yeniden seçim yapılacağına dair ilândan sonraki 7 gün içinde ilân edilir.

Madde 105. — İl genel meclisine üye seçilebilmek için :

1. Türk vatandaşı olmak,
2. Seçimin başlangıcından önce en az altı aydan beri il dâhilinde ikamet etmek,
3. 25 yaşını ikmal etmiş olmak,
4. Türkçe okuyup - yazma bilmek,
5. Kısıtlı, kamu hizmetlerinden yasaklı, izinsiz olarak yabancı Devlet hizmetlerinde bulunmamak,
6. Ağır hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı kesin olarak hüküm giymemek,
7. Taksirli suçlar haric olmak üzere beş yıldan fazla hapis cezası ile mahkûm olmamak,
8. Zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanmak, dolanlı iflâs gibi yüz kızartıcı suçlardan biri ile kesin olarak hüküm giymiş olmamak,
9. Muvazzaf askerlik hizmetini yapmak veya yapmış sayılmak ,
10. İl dâhilinde özel idareye ait iş için özel idare ile mukavele akdetmiş veya taahhüt altına girmemiş ve yahut bu gibi şahısların ortağı, kefil veya bu cihetlerden borçlu bulunmamak lâzımdır.

6, 7 ve 8 nci bentlerde belirtilenler affedilmiş olsalar dahi il genel meclisine üye seçilemezler.

Madde 106. — Cumhuriyet Senatosu Üyeliği, milletvekilliği, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ile il genel meclisi üyeliği bir şahıs uhdesinde birleşemez.

Cumhuriyet Senatosu üyesi, milletvekili, belediye başkanı il genel meclisine üye seçildiği ve il genel meclisi seçimi sonucunun kendisine tebliği tarihinden itibaren 3 gün içinde tercih hakkını kullanmadığı takdirde il genel meclisi üyeliğini reddetmiş sayılır.

Belediye meclisi üyesi il genel meclisine üye seçildiği ve seçim sonucunun kendisine tebliğinden başlamak üzere 3 gün zarfında tercih hakkını kullanmadığı takdirde il genel meclisi üyeliğini kabul etmiş sayılır.

Keza, il genel meclisinde üye iken Cumhuriyet Senatosu üyeliğine, milletvekilliğine, belediye başkanlığına veya belediye meclisi üyeliğine seçilenler hakkında da aynı şekilde işlem yapılır.

Madde 125. — İl genel meclisi :

1. Kanunen muayyen olan, olağan veya olağanüstü toplantılar haricinde toplanırsa,
  2. Kanunen muayyen olan yerden başka bir yerde toplanırsa,
  3. Kanunen kendisine verilen görevleri müddeti içinde yapmaktan çekinir ve bu hal il genel meclisine ait işleri sekteye veya gecikmeye uğrattırsa,
  4. Siyasi meseleleri müzakere eder veya siyasi temennilerde bulunursa,
- Vali durumu gerekçesiyle birlikte derhal İçişleri Bakanlığına bildirmeye mecburdur. İçişleri Bakanlığının iş'arı üzerine Danıştayın kararı ile fesholunur ve bu gibi yerlerde yeniden seçim yapılır.

Yeni meclis, eski meclisin geri kalan süresini tamamlar.

İçişleri Bakanlığı lüzum gördüğü takdirde meclisin feshine dair iş'ar ile birlikte karar verilmeye kadar meclis toplantılarının tehirini de talebeder.

Danıştay tarafından bu husus ivedilikle incelenerek bir karara bağlanır.

İçişleri Ko.

Adalet Ko.

«Madde 105. — Tasarının 2 nci maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 105 nci madde aynen kabul edilmiştir.»

Madde 105. — Tasarının 105 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

«Madde 106. — Tasarının 2 nci maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 106 ncı madde aynen kabul edilmiştir.»

Madde 106. — Tasarının 106 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

«Madde 125. — Tasarının 2 nci maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 125 nci madde aynen kabul edilmiştir.»

Madde 125. — Tasarının 125 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 3. — İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun 104 ncü maddesi ile 6438, 7364 sayılı kanunlar ve 5670 sayılı Kanunun 2 nci maddesi hariç diğer hükümleri, 6423 sayılı Kanunun 1, 2 ve 3 ncü maddeleri hariç diğer hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki Kanunun 14 ncü maddesinin birinci fıkrasında filigranlı zarf ve kâğıt imaline, zarf ve kâğıtların özelliklerine dair olan hükmün 1963 yılı içinde yapılacak il genel meclisi üyeleri seçimlerinde uygulanıp uygulanmaması Yüksek Seçim Kurulunun kararına bağlıdır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu dönem için il genel meclisleri üye seçimleri . . . . . tarihinde yapılır.

Bu meclislerin kanuni süresi (. . . .) yılının Ekim ayının birinci gününe kadar devam eder.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunu hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

26 . 1 . 1963

Başbakan <i>İ. İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>E. Alican</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>H. Dinçer</i>
Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>T. Feyzioğlu</i>	Devlet Bakanı <i>A. Ş. Ağanoğlu</i>	Devlet Bakanı <i>R. Aybar</i>
Devlet Bakanı <i>N. Ökten</i>	Adalet Bakanı <i>A. K. Yörük</i>	Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>
İçişleri Bakanı <i>H. O. Bekata</i>	Dışişleri Bakanı <i>F. C. Erkin</i>	Maliye Bakanı <i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Ş. R. Hatipoğlu</i>	Bayındırlık Bakanı V. <i>F. Melen</i>	Ticaret Bakanı V. <i>H. Dinçer</i>
Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Y. Azizoğlu</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>O. Öztrak</i>	Tarım Bakanı V. <i>F. K. Gökay</i>
Ulaştırma Bakanı <i>R. Öçten</i>	Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>	Sanayi Bakanı <i>F. Çelikbaş</i>
Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı <i>C. T. Karasapan</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>F. K. Gökay</i>	

İçişleri Ko.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — İl genel meclisi seçimleri bu kanunun yürürlüğü tarihinden sonra gelecek ikinci ayın son Pazar günü yapılacaktır.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Adalet Ko.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının Geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu dönem için il genel meclisleri üye seçimleri 13 Ekim 1963 tarihinde yapılır.

Bu meclislerin kanuni süresi 1967 Ekim ayının birinci gününe kadar devam eder.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.